

Evropský kongres pracovního práva a sociálního zabezpečení

Zdeňka Gregorová*

Ve dnech 16. – 19. září 2008 se konal IX. Evropský kongres Mezinárodní společnosti pro pracovní právo a sociální zabezpečení, jehož pořadatelem byla národní německá Společnost pro pracovní právo a sociální zabezpečení a hostitelem Univerzita Alberta Ludwiga ve Freiburgu, Spolková země Bádensko-Würtembersko. Jednání kongresu se zúčastnilo téměř tři sta specialistů v oblasti pracovního práva a sociálního zabezpečení jak z teoretických pracovišť, tak i ze státní správy nejen z evropských zemí, ale i ze Severní a Jižní Ameriky, Austrálie, Japonska a Koreje.

Program jednání byl tradičně zaměřen jak do oblasti pracovního práva, tak i do oblasti práva sociálního zabezpečení a jeho předmětem byly otázky, které se týkají v současné době důležitých a aktuálních problémů, zajímavých nejen pro evropské země.

Na pracovněprávním poli byla hlavní pozornost zaměřena na následující oblasti:

- Implementace principu rovného zacházení v zaměstnání a povolání v Evropské unii a v členských

státech ES (generální zpravodaj Irene Asschler-Vonk, Nizozemí) a

- Status a ochrana migrujících pracovníků (generální zpravodaj Ruth Nielsen, Dánsko).

Pracovněprávní oblast jednání byla doplněna dalšími zajímavými tématy, která byla předmětem diskusí u kulatého stolu:

- Vliv informačních a komunikačních technologií v oblasti pracovního práva,
- Odpovědnost zaměstnavatele v korporativních strukturách,
- Systém donucení v pracovním právu.

Zprávy přednesené generálními zpravodaji v obou hlavních tématech vycházely ze zobecnění národních zkušeností a postupů jednak při implementaci komunitárního práva do národního zákonodárství v oblasti promítnutí principu rovného zacházení a zákazu diskriminace v povolání a zaměstnání a jednak při provádění komunitárního práva v oblasti volného pohybu zaměstnanců.

Je samozřejmé, že právní úpravy v jednotlivých členských státech promítají princip rovného zacházení a zákazu diskriminace do pracovního zákonodárství různým způsobem. Z generální zprávy i z diskusních příspěvků však jednoznačně vyplynulo, že přes řádnou a úplnou implementaci komunitárního práva, v němž je vyjádřen princip rovného zacházení a zákazu diskriminace, efektivnost národních úprav je závislá zejména na nástrojích, které jsou zaměstnancům k dispozici pro prosazení svých práv a k ochraně proti diskriminačnímu zacházení, ale také na výchově k respektování uvedených principů. Ukazuje se, že přes „dokonalost“ právní úpravy skutečné rovné zacházení ve všech předpokládaných oblastech (přístup k zaměstnání, pracovní a mzdové podmínky, kvalifikační růst a kariérní postup) závisí především na přístupu účastníků pracovního procesu k těmto pravidlům, jejich vůli tato pravidla dodržovat a v nemalé míře i na rychlosti a efektivnosti „donucovacích prostředků“ v nejširším smyslu.

Postavení a ochrana migrujících zaměstnanců byla předmětem druhé generální zprávy. Hlavní pozornost byla zaměřena na rozlišení postavení zaměstnanců, kteří vykonávají právo volného pohybu ve smyslu čl. 39 Smlouvy o Evropských společenstvích, od postavení

zaměstnanců, kteří jsou vysláni k výkonu služeb na území jiného členského státu ve smyslu čl. 49 této smlouvy. V návaznosti na tyto dva kanály, jimiž se realizuje „volný pohyb“, byla věnována pozornost i migraci osob z tzv. třetích zemí, a to jak osob, které přímo z třetí země přicházejí do některého členského státu, tak i osob z třetí země, které jsou zaměstnány v jednom členském státě a odtud jsou vysílány v rámci poskytování služeb do jiného členského státu. Diskuse vedla zejména k zamyšlení, zda rozdíly, které se v postavení různých skupin vyskytují, jsou opodstatněné.

Posledním tématem, jemuž se kongres věnoval, bylo téma z oblasti sociálního zabezpečení. Jednalo se o téma, které je aktuální a velmi palčivé v celé Evropě – Vliv demografických trendů na systémy starobních důchodů v Evropě. V evropských důchodových systémech (starobní důchody) je jednoznačně základním problémem stárnutí populace, což působí negativně na fungování důchodových systémů založených na průběžném financování. Obvyklými kroky ke zlepšení této situace je jednak zvyšování důchodového věku, což je tendence společná všem členským státům Evropské unie, ale také přesun k dalším způsobům financování důchodových systémů (kapitálové financování) a hledání vhodných poměrů mezi státem regulovaným a garantovaným důchodovým systémem a doplňkovými důchodovými systémy postavenými především na kolektivních smlouvách.

Závěrem lze konstatovat, že jednání IX. Evropského kongresu nemohlo samozřejmě přinést zázračná řešení v projednávaných oblastech, avšak porovnání různých cest řešení těchto obecných problémů může v jednotlivých evropských státech přinést posun jak v teoretickém zkoumání, tak i v praktickém promítnutí v právních úpravách.

---

* doc. JUDr. Zdeňka Gregorová, CSc., katedra Pracovního práva a sociálního zabezpečení Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno